

Teorie reálného ekonomického cyklu

Autoři Finn Kydland a Edward Prescott, získali za model Nobelovu cenu.

Nová klasická makroekonomie. Model vyčišťujících se trhů.

Navazuje na modely agregátní nabídky Friedmana a Lucase tím, že předpokládá vyčišťující se trhy a racionální očekávání.

Kolísání důchodu však vysvětluje změnami produkční funkce. Kolísání důchodu není považováno za odchylky důchodu od potenciálního důchodu, ale za kolísání samotného potenciálního produktu.

Substituční efekt

$\uparrow \text{MPN} \rightarrow \uparrow \text{mzdové sazby} (= \uparrow \text{AD}) \rightarrow \uparrow \text{N} (= \uparrow \text{AS})$

Efekt bohatství (příjmový, důchodový efekt)

posun produkční funkce $\rightarrow \uparrow \text{bohatství} \rightarrow \uparrow \text{Co} (= \uparrow \text{AD}) + \downarrow \text{N} (= \downarrow \text{AS})$

Mezičasová (intertemporální) substituce

$\uparrow i \rightarrow \downarrow \text{Co} (= \downarrow \text{AD}) + \uparrow \text{N} (= \uparrow \text{AS})$

Paralelní posun produkční funkce

- nemění se mezní produkt práce.
- nastává **efekt bohatství**: zvýšení bohatství zvýší spotřebu a sníží práci.
- samostatně nenastává. Je částí proporcionálního posunu.

Proporcionální posun produkční funkce

- mění se mezní produkt práce.
- proporcionální posun můžeme rozdělit do dvou pohybů:
 - a) nejprve otočení produkční funkce
 - b) a poté paralelní posun.

Otočení produkční funkce vyvolává **substituční efekt**: nárůst MPN zvýší spotřebu i práci, protože se zvýšila mzda. Racionální spotřebitel vždy substituuje směrem k levnější komoditě. Volný čas se tedy sníží a práce se zvýší.

Při proporcionálním posunu dojde jednoznačně ke zvýšení spotřeby (důchodu), efekt na práci je nejasný. Závisí na tom, který efekt převáží (srovnej vliv efektu bohatství a substituční efektu na práci).

Dopad zvýšení úrokové míry

Zvýší-li se úroková míra, stává se volný čas z druhé periody relativně levnější k volnému času v periodě první.

Důsledky zvýšení úrokové míry:

- práce i důchod vzrostou v současnosti
- spotřeba klesá v současnosti
- zvyšují se úspory v současnosti

Trh zboží a služeb

Změny úrokové míry způsobuje **pohyb po křivkách** agregátní nabídky a poptávky (viz mezičasová substituce).

Efekty substituční a bohatství, které plynou z posunu produkční funkce, způsobují **posun křivek** agregátní nabídky a poptávky.

Teorie schovaná za křivkami agregátní nabídky a poptávky je úplně **odlišná** od teorie schované za stejnými křivkami v modelu AD-AS.

Dočasný pozitivní nabídkový šok

Dočasný posun produkční funkce.

Dva pohyby: paralelní posun a změna mezního produktu práce.

Vliv na nabídku a poptávku:

1. Přímý efekt posunu produkční funkce

Dočasný posun produkční funkce nahoru přímo způsobí zvýšení nabídky.

2. Efekt bohatství

Efekt bohatství: posun produkční funkce zvyšuje bohatství, proto dojde k malému (**dočasný posun**) zvýšení poptávky a malému (**dočasný posun**) snížení práce. Toto malé snížení práce částečně tlumí přímé zvýšení nabídky.

Sečteme-li tyto efekty, je výsledkem větší zvýšení nabídky než zvýšení poptávky.

Problém: při efektu bohatství dochází k proticyklickému pohybu práce, přičemž empiricky zjištěn procyklický vývoj zaměstnanosti. Vysvětlení procyklického vývoje zaměstnanosti umožňuje substituční efekt.

3. Substituční efekt

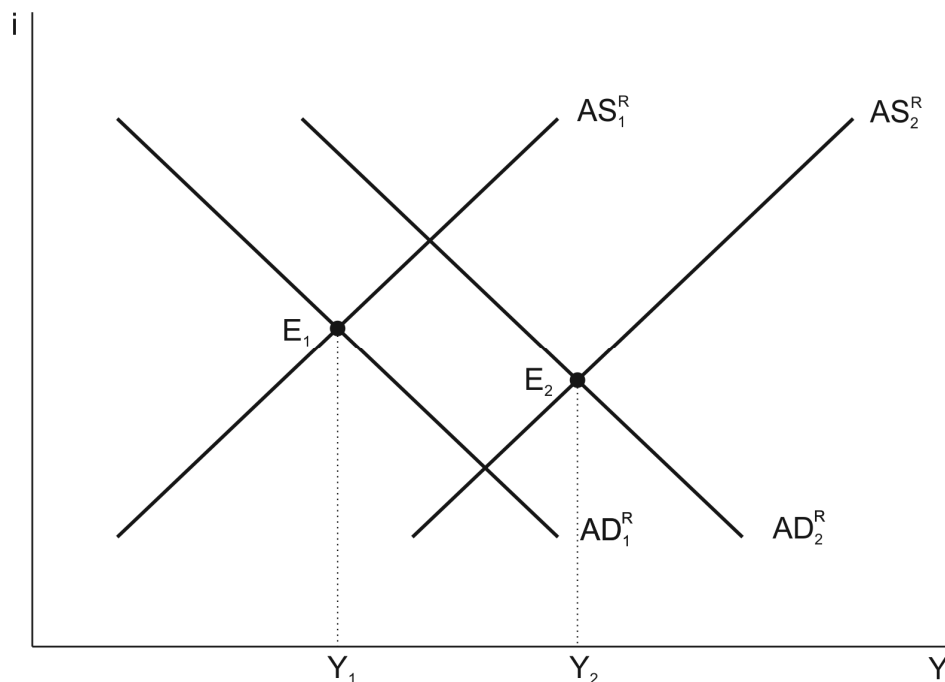
Substituční efekt: zvýšení MPN vyvolá **intratemporální** substituci, při které se zvýší práce i spotřeba.

4. Mezičasová (intertemporální) substituce

Dočasné zvýšení úrokové míry navíc vyvolá mezičasovou substituci od budoucího volného času a budoucí spotřeby k současné vyšší práci (méně volného času) a nižší spotřebě v současnosti, což dále zesílí efekt zvýšení práce.

Zvýšení práce znamená zvýšení nabídky a zvýšení důchodu, to bude ovšem rozprostřeno do zvýšení nejen současné spotřeby (= poptávky), ale i do zvýšení budoucí poptávky a zvýšení volného času v budoucnosti.

Mezičasová (intertemporální) substituce by se proto projevila v dalším posunu nabídky i poptávky doprava, posun nabídky by byl větší než posun poptávky.

Obrázek 1 – dočasný pozitivní nabídkový šok

Zkombinujeme-li zvýšení práce (důsledek substitučního efektu) se snížením vyplývajícího z efektu bohatství, je celkový efekt nabídkového šoku na práci **nejednoznačný**. To již spíše odpovídá empirickým zjištěním.

Výsledek: snížení nabídky je výraznější než snížení poptávky.

Pro vyčištění trhu je nutné, aby stoupla úroková míra. To vyvolá efekt mezičasové substituce.

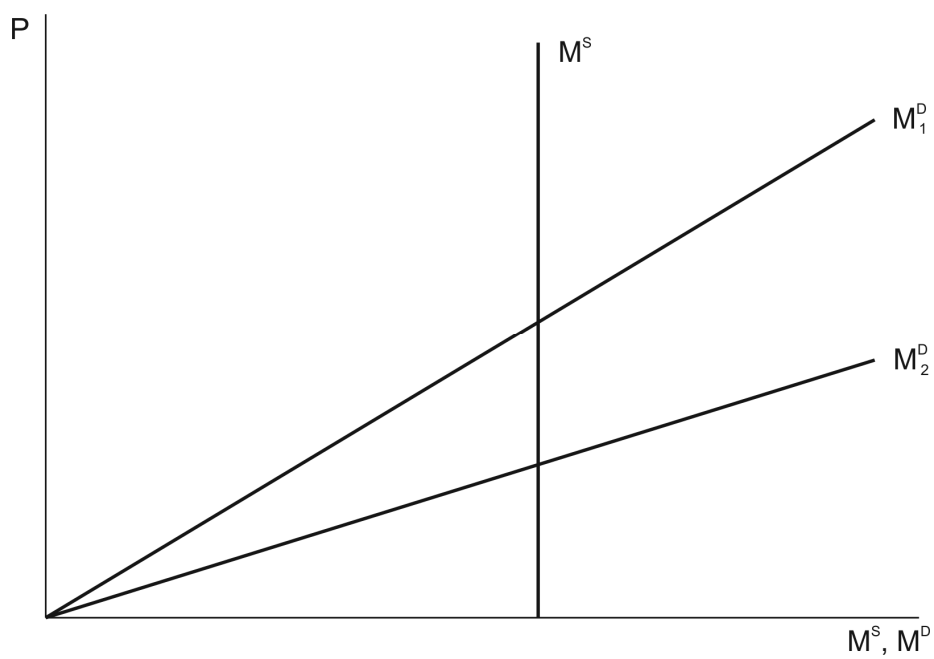
Ekonomika: zvýšení úrokové míry, zvýšení důchodu a pokles cenové hladiny (viz trh peněz). Dopad na práci je nejednoznačný.

Trh peněz

Reálná poptávka po penězích

$$M^d/P = M^d/P(Y, i, tc)$$

tc jsou transakční náklady

Obrázek 2 – trh peněz

Trvalý pozitivní nabídkový šok

Výrazný efekt bohatství (trvalý šok).

Vliv na nabídku a poptávku

Trvalý posun produkční funkce nahoru přináší oproti dočasnému posunu **výrazně větší efekt bohatství**. Ten způsobuje větší posun poptávky a menší posun nabídky (trvalý posun má silný efekt na zvýšení práce).

Trvalý posun nemění úspory ani úrokovou míru. Jejich změna má význam jen tehdy, dojde-li k relativním změnám v přítomnosti a budoucnosti.

Ekonomika: úroková míra se nezmění, výstup se zvýší, změna práce je nejistá (viz dočasný nabídkový šok) a cenová hladina klesne (viz trh peněz).

Klasická dichotomie

V modelu platí klasická dichotomie. Peníze jsou neutrální. Zvýšení nabídky peněz se projeví pouze ve zvýšení cenové hladiny, protože cenová hladina není nijak účastna čištění trhu zboží, neprojeví se zvýšení nabídky peněz na výstupu.

Literatura

MACH, M. *Makroekonomie II pro magisterské (inženýrské) studium. 1. a 2. část. 3.* vydání. Slaný: MELANDRIUM. 2001. S. 219-226. ISBN 80-86175-18-9.

CAHLÍK, T. *Makroekonomie*. Praha: KAROLINUM. 1998. S. 167-186. ISBN 80-7184-686-4.

NEDOMLELOVÁ, I. a SKÁLA, M. Teorie reálného ekonomického cyklu na pozadí metodologických východisek teorií optimálního růstu. *Nová politika*. 1. vyd. Bratislava: Ekonomická univerzita v Bratislavě, 2009, roč. 2, č. 3. S. 32 – 43. ISSN 13361732.